

نکوداشت زهرا شجاعی با حضور چهره‌های سیاسی و اجتماعی برگزار شد

بانوی سیاست و اخلاق

ابتکار: زهرا شجاعی نگاه‌ها و الگوها را تغییر داد

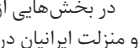

در بخش دیگری از مراسم، معصومه ابتکار، معاون پیشین امور زنان و خانواده رئیس‌جمهوری، با اشاره به اینکه آقای خاتمی سال ۷۶ برای اولین بار به دوزن در کابینه مسئولیت سپردند، گفت: خانم شجاعی توانست در دولت تأثیرگذاری بالایی داشته باشد و با اقداماتش یادآوری کرد که یکی از محورهای مهم عدالت، عدالت جنسیتی است. یادآوری کرد که اگر قرار است ما در زمینه‌های اقتصادی بتوانیم پیشرفت داشته باشیم، یکی از ارکان آن توان‌افزایی زنان در عرصه اقتصادی است. دکتر شجاعی حضور مهم زنان را در عرصه مهم یادآور شدند و این یادآوری‌ها بود که شاهدیم سال به سال تحولات مثبتی برای زنان رخ داد و اگر سال‌های بعد توانستیم حدود ۲۵ تا ۳۰ درصد مدیران عالی زن در دولت را داشته باشیم، حاصل زحمات و تلاش‌های خانم شجاعی بود.

ابتکار تأکید کرد: نسل جدید امروز بحق سؤالات مهمی دارد و می‌پرسد می‌ی‌گوید که چرا وضعیت امروز این‌طور است؟ وضعیت امروز این‌طور است، نه به دلیل اینکه گذشتگان و شخصیت‌های بزرگی مثل خانم شجاعی موفق نبوده‌اند یا کاری نکرده‌اند، بلکه موفق بوده‌اند و گام‌های بزرگی هم برداشته‌اند و افق‌گشایی کرده‌اند، راه‌های زیادی را باز کرده‌اند، پایه‌های بسیار خوبی را گذاشته‌اند و نگاه‌ها را تغییر داده‌اند و الگوهای موفق‌ی را معرفی کردند؛ اما اینکه چرا امروز این وضعیت را داریم، بحث دوربرگردان‌زدن است. زهرا شجاعی برای دختر امروز برندی از دیانت و نگاه پیشرو است و کسی که توانسته در چارچوب موازن دینی هم خودش پیشرفت کند و هم راهش را برای زنان ترسیم کند. وجود شخصیت و برند خانم شجاعی نگاه‌هایی را که قائل به رشد، پیشرفت، عزت و سربلندی زنان در این سرزمین نیستند، باطل می‌کند.

عبدالله نوری: تا احقاق حقوق کامل و برابر راه بلندی در پیش است

حجت‌الاسلام‌والمسلمین عبدالله نوری که در دهه اول دارد، در حالی‌که نباید این‌گونه باشد. معاد انقلاب رئیس‌جمهوری در دولت اصلاحات با اشاره به اینکه نظریه واحدی برای حوزه زنان و مسائل آنان نداریم، گفت: به باور من مصالح و منافع ملی در گرو توجه جدی به موضوع زنان است. نمی‌توان به اهداف توسعه دست یافت و زنان را نادیده گرفت یا نگاه ابزاری به آنها داشت. امروز زنان در حجاب خلاصه نمی‌شود. در رسانه‌ها این‌گونه برداشت می‌شود که تمام مسائل و امور زنان اختصاص به حجاب دارد، در حالی‌که نباید این‌گونه باشد.

شجاعی افزود: ما نیازمند نهادها و سازوکارهایی هستیم که بتوانند اهدافی را که برای حوزه زنان در نظر گرفته شده، انجام دهند. در جمهوری اسلامی ایران پس از یک دهه که از پیروزی انقلاب اسلامی گذشت و با وجود اینکه زنان نقش بسیار سازنده‌ای در پیروزی انقلاب داشتند، سال ۱۳۶۷ اولین نهاد سیاست‌گذار و برنامه‌ریز در حوزه زنان تشکیل شد و تا سال ۱۳۸۸ تکمیل این نهاد طول کشید. همچنین در سال ۱۳۶۸ اولین طرح پایلوت کمیسیون امور بانوان در فرمانداری قم با پیشنهاد بنده شکل گرفت. او در ادامه گفت: در ۳۳سالگی وقتی عضو شورای عالی فرهنگی و اجتماعی زنان بودم، پیشنهاد تدوین منشور جایگاه زنان را دادم؛ چون در قانون اساسی چند اصل بود که کفایت نمی‌کرد و به دنبال یک مدل، مانیفست و منشوری برای این حوزه بودم. این پیشنهاد با استقبال روبه‌رو شد و تدوین آن شروع شد و ۱۶ سال تدوین آن طول کشید. با توجه به تحولات نسلی و تغییرات هویتی و جایگاه زنان، این زمان واقعا طولانی بود.

بعد از این‌همه سال تازه فهرستی از حقوق و تکالیف زن در نظام جمهوری اسلامی منتشر شده که کار ارزشمندی بود و نمی‌خواهم تلاش دوستان را نادیده بگیرم، ولی منشور نیست و مجموعه‌ای برای فعالیت و تکالیف زنان است. وجه تأسف‌بار مسئله اینجاست که می‌خواستند این منشور را جایگزین کنوانسیون زنان در کشورهای اسلامی کنند. متنی را که بر اساس حقوق داخلی کشور نوشته شده بود، امروزه آگاهان، عالم‌تر و توانمندتر از که تفاوت‌های زیادی از منظر دینی با ما دارند، ببرند و متأسفانه در مجلس با شعار و تبلیغات به تصویب رساندند.

شجاعی در بخش دیگری از صحبت‌هایش به این موضوع اشاره کرد که متأسفانه پس از چهار دهه از پیروزی انقلاب و تأسیس نظام جمهوری اسلامی، یک نظریه مننقن که به طور نسبی مورد اجماع نظام و گروه‌های مختلف باشد، نداریم. هنوز مشخص نیست جمهوری اسلامی با اشتغال زنان موافق است یا نه؟ هنوز مشخص نیست که جمهوری اسلامی چه برنامه‌ای برای مسئله حجاب دارد؟ مسائل زنان نیازمند هم‌گرایی و وحدت بین گروه‌های مختلف است. باید بر روی اشتراکات تأکید کنیم و دور هم جمع شویم، مثل ائتلاف اسلامی زنان و بپذیریم مسائل زنان ملی است و نیازمند یک عزم جدی ملی است. زنان سرمایه اجتماعی و انسانی هستند که امروزه آگاهان، عالم‌تر و توانمندتر از گذشته شده‌اند. این سرمایه را باید دریافت و اگر به آن بی‌توجهی شود، منفجر می‌شود که نمونه آن را در ماه‌های اخیر و اعتراضات عمومی مردم دیدیم که متأسفانه با بی‌تدبیری هزینه‌های سنگینی به بار آورد.

خاتمی: زهرا شجاعی، مدافع حرمت و حقوق زنان

در بخش دیگری از مراسم حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدمحمد خاتمی با ارسال پیامی از اقدامات و فعالیت‌های زهرا شجاعی قدردانی کرد. پیام سیدمحمد خاتمی از طرف صدراعظم نوری قرائت شد که به این شرح است: بسم‌الله الرحمن الرحیم، سرکارگران‌قدر خانم زهرا شجاعی بانوی اندیشمند، مؤمن و خیراندیش

دلداده خدمت برای اعتلای میهن و مدافع حرمت و حقوق زنان که در طول تاریخ گرفتار محرومیت‌های مضاعف بوده‌اند، در همان حال پاسدار ارزش‌ها و والایی است که زن و مرد را به‌عنوان استوانه‌های جامعه سالم و پویا و آزاد می‌بیند، درخور احترام ویژه است.

این بانوی بزرگوار و سختکوش چه در منصب رسمی و چه به‌عنوان عضو فعال و خوش‌فکر جامعه مدنی، همه همت و تلاش خود را صرف شناختن حق و شناساندن زیبایی‌های آن کرده است و صاحب تجربه گران‌سنگی است که بهره‌گیری از آن به‌ویژه از سوی زنان رشیدی که آینده‌های بهتر از دیروز و امروز را برای جامعه فراهم‌آمده از زنان و مردان صاحب حق و حرمت می‌خواهند، مغتنم می‌دانم.

نکوداشت این عزیز علاوه بر اینکه ادای دین به ایشان است، نشانه توجه به فرهیختگی توأم با مسئولیت‌شناسی است؛ امری که جامعه ما بیش از هر زمان به آن نیازمند است. برای سرکار خانم شجاعی سلامتی، بهروزی و کامروایی روزافزون آرزو می‌کنم و به این وسیله از برگزارکنندگان محترم این مجلس وزین و ارزشمند تقدیر می‌کنم.

آیین نکوداشت «بانوی مدیریت، سیاست و اخلاق»

دکتر زهرا شجاعی

تتش و جنجال، موضوع را دستور کار دولت قرار داد و مرکز مشارکت زنان را تأسیس کرد و اقدامات ماندگاری در این زمینه انجام داد. حضور دو زن در دولت برای اولین بار در تاریخ در دولت اصلاحات اتفاق افتاد و برای اولین بار بود که در تصمیم‌گیری سطح اول کشور زنان حضور پیدا کردند. مطالبات زنان به صورت جدی به یک بحث دولت تبدیل شد و نظام مشارکت زنان و حل مشکلات حقوقی زنان مورد توجه ویژه قرار گرفت.

معاون اول رئیس‌جمهور در دولت‌های یازدهم و دوازدهم گفت: با همه اقداماتی که در دولت آقای خاتمی، آقای روحانی و مرحوم هاشمی شد، امروز انتظارات زنان و ضرورت توجه به حل مسائل زنان بسیار فراتر رفته است. در بخش کارآفرینی، علمی، پزشکی و مدیریت‌ها امروز حضور زنان ایران بسیار قابل توجه است و زنان در این زمینه‌ها بهترین حضور را از خود نشان داده‌اند. دکتر شجاعی بانی کارهای بزرگی شدند و از خود مایه گذاشتند. ایشان یک انسان شایسته، پرتلاش و آینده‌نگر هستند. امروز مسائل زنان بسیار مهم است و دولت و ملت مسئولیت دارند برای مسائل زنان راهکار پیدا کنند. او با تأکید بر اینکه مهم‌ترین مسئله ایران، توسعه پایدار، همه‌جانبه و متوازن است، گفت: یکی از مشکلات ایران، حداقل در دوران بعد از انقلاب، این است که نظام تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی به دنبال حل مسائل کشور به صورت پایدار نیست. امروز همان حرف‌هایی را راجع به برخی از مسائل کشور می‌شنوید که ۴۰ سال قبل شنیده‌اید. حتما برای همه این سؤال مطرح است که اگر موضعی مثل موضوع زنان مسئله اصلی بوده، چگونه علی‌رغم گذشت چهار دهه همچنان روی میز تصمیم‌گیری است و تصمیم‌گیری جدی برای آن نشده است؟

اسحاق جهانگیری در این مراسم خاطرنشان کرد: در نکوداشت سرکار خانم دکتر شجاعی نه‌تنها به عنوان نکوداشت یک فرد باید توجه کرد، بلکه فرصتی برای تأمل در چند مسئله، مفهوم و ظرفیت است. لازم است جریانات و تفکرات سیاسی و سیاست‌مداران کشور درباره آنها بحث کنند و ببیندشند و راجع به آنها راهکار ارائه دهند.

او گفت: مهم این است که مفهوم زن در توسعه و مشارکت زنان در توسعه، به یک مسئله جدی تبدیل شود. این قضیه امروز یک مسئله تجربی و جهانی است که نمی‌شود کشوری بگوید مسئله اصلی توسعه است اما به زن در توسعه و مشارکت زنان در توسعه توجهی نشود.

خانیکی: نقش محوری زنان در تغییر دادن جامعه‌ای سخت

هادی خانیکی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، از دیگر چهره‌های سرشناسی بود که در این مراسم حضور داشت. او در مراسم نکوداشت زهرا شجاعی گفت: متابولیسم جمعیتی فقط این نیست که زنان از خانه به بیرون آمده‌اند. زنان با توانایی آموزشی و حرفه‌ای بالاتر، قدرت سازندگی بیشتر و حتی شجاعت و صراحت بیشتر به میدان آمده‌اند. ما باید بتوانیم با این جامعه جدید گفت‌وگو کنیم. در این گفت‌وگو نقطه عزیمت این است که با تمام وجودمان باور داشته باشیم و بفهمیم که جامعه متکثر و متفاوت شده و نسل‌هایی به میدان آمده‌اند که از ما هم تواناتر هستند.

او گفت: من و ایشان در ادامه راه فکری، سیاسی و فرهنگی خودمان وارد دنیای سرطانی شدیم و این بیماری ما را به هم نزدیک‌تر کرد و افق‌های تازه‌ای باز کرد. وقتی تصمیم گرفتیم سرطان را پنهان نکنم، اولین کسی که به این باور با من لیبک گفت، خانم شجاعی بود که بعدها فهمیدیم خودش هم در حال همنشینی با سرطان بود. سرطان برای ما برکت‌های زیادی داشت و ما را سامان داد.

خانیکی با اشاره به ویژگی‌های زهرا شجاعی اظهار کرد: کنشگری در مرز میان اخلاق، سیاست و مدیریت، متفرغ بر مهارت و باور به گفت‌وگو است. این گفت‌وگو طبیعتاً به معنای این نیست که در یک جلسه به حرف کسی گوش بدهد. باور به گفت‌وگو مسئله دیگری است. باور به گفت‌وگو برای نسل ما یک ضرورت حیاتی است. به خاطر اینکه خیلی تعلق خاطر پیدا کرده‌ایم به مسیری که پیموده‌ایم و خیلی در گذشته زندگی می‌کنیم و خوش هستیم و اگر به نقل گذشته هم می‌پردازیم در چارچوب خاطر و نقد دیگری و دفاع از ظرفیت‌های نامحدود و کارهای انجام نشده است.

او افزود: امروز با جامعه‌ای مواجه هستیم که سخت تغییر کرده و در این تغییر بردامنه، نقش محوری را زنان دارند و امروز ما را زنان رقم زده‌اند و فردای ما را هم زنان رقم می‌زنند. از دو متفکری که به ایران آمده بودند پرسیدم که چه چیزی در ایران توجه شما را جلب کرده؟ هایرامس به عنوان بزرگ‌ترین فیلسوف زنده قرن بیستم و کاستلز به عنوان کسی که تغییرات جامعه را بر اساس فناوری تشخیص داده، گفتند زنان.

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: به نظر من دانشم شجاعی با تمام وجودش این‌گفت‌وگو باور دارد و مهم این است که از پایگاه و جایگاه مذهب و سنت این باور را می‌گوید و از سنت ناواری می‌کند. اینکه کسی بر اعتقادات خودش راسخ باشد و عمیقا به حق انتخاب دیگران احترام بگذارد، نکته مهمی است. دیدن تکثر توسط ایشان یک ویژگی ممتاز است. ویژگی دوم ایشان پایبندی به اخلاق و مدارا و به‌رسمیت‌شناختگی است. اخلاق به‌رسمیت‌شناختگی یعنی دیکرانی حق دارند با آن متفاوت باشند و پایگاه ضعیف‌تر و جایگاه پایین‌تری از ما ندارند؛ ما در بالا نیاسته‌ایم‌که با آنها حرف بزئیم و ما در برابر آنها هستیم. ویژگی سوم ایشان کنشگری در عین امید است. ساده‌ترین زبانی که نسل ما می‌تواند داشته باشد، این است که زمان ما گذشته؛ بازنشسته شویم و برگردیم. اما مهم‌تر این است که بگوییم اگرچه زمان ما گذشته ولی نیاز به گفت‌وگو این است که ما دعوت به کار شویم. در حقیقت یعنی حضور داشته باشیم اما حضوری نه در امتداد آنچه متصل بر تجربه‌های پیشین ماست، بلکه حضوری که بر اساس فرهنگ جدید باشد.

مولاوردی با اشاره به فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان از سال ۱۳۷۰ گفت: ماجرای «عدالت جنسیتی» که از ابداعات دوره ریاست خانم شجاعی بر حوزه زنان است، خود داستانی است پر آب چشم! که بعد از برنامه اول توسعه که پس از پایان جنگ بود و از لحاظ جنسیتی خنثی ارزیابی می‌شود و برنامه دوم توسعه که بسیار گم‌رنگ و فقط در یکی، دو ماده به موضوع زنان پرداخته بود، مثل اختصاص درصدی از عوارض واردات هر نخ سیگار به ورزش بانوان، نوبت به تدوین برنامه سوم توسعه در دولت اصلاحات رسید.

معاون پیشین امور زنان و خانواده رئیس‌جمهوری افزود: برنامه سوم توسعه برای اولین بار تحولی کمّی و کیفی در جاری‌سازی نگرش جنسیتی در برنامه‌های توسعه‌ای کشور به وجود آورد و مقدمات لازم را برای گنجاندن رویکرد عدالت جنسیتی در برنامه چهارم توسعه در سال ۸۲ و اواخر دولت دوم آقای خاتمی فراهم کرد که اولین بار در اجلاس یکن و در تحفظ هیئت ایرانی شرکت‌کننده این عبارت استفاده شده و اجرای تعهدات ایران طبق سند اعلامیه و کارپایه عمل یکن، منوط به رعایت چارچوب رویکرد عدالت جنسیتی شده بود و متأسفانه در مجلس هفتم به همت فرانکسیون زنان از متن لایحه حذف شد و حتی حضورم به نمایندگی از مرکز در نشست اعتراضی فعالان مدنی به عنوان اتهام مطرح شد.

مولاوردی با اشاره به برگزاری دوره آموزشی حقوق انسانی زنان و دختران در سال ۷۹، ادامه داد: در چارچوب این دوره، مجموعه محورهای حقوق انسانی زنان به مدرسان و استادان دوره ابلاغ و از آنها خواسته شد که یک کلیچ بومی آماده کنند که فقط یک دور در برخی شهرها با همکاری استانداردی‌ها و دانشگاه‌های کشور اجرا شد و باز برخلاف آنچه ادعا شده که «دختران روستایی را در معرض آموزش‌های جنسی قرار داده!» و «از طریق ساختارهای رسمی حاکمیتی مسائل آزادی جنسی مطابق فرهنگ جهانی را در روستاها آموزش می‌دادند، بدون اینکه به مسائل شرعی اسلامی و فرهنگ ایرانی و بومی توجه کنند و صرفا دستورالعمل‌های جهانی را ملاک قرار دادند» یا اینکه مطرح می‌کنند «نوجوانان را برای عدم ابتلا به بیماری‌های مقاربتی! آموزش می‌دادند»، اساسا نوبت به همه شهرها نرسید، چه برسد به روستاها!

او در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: با مرور مجموعه سیاست‌ها و برنامه‌های آن دوره، به این جمع‌بندی می‌رسیم که هرچند نانوشته و شاید ناخواسته و ندانسته، اما در عمل حرکت حوزه زنان به مرور به سمتی بود که از آن می‌توان دقیقاً رویکرد «برنامه» و «بودجه» و حتی «آمار» حساس به جنسیت را برداشت کرد. شاید آن زمان خیلی متوجه نبودیم دقیقا چه اتفاقی دارد می‌افتد، اما بعدها که با مأموریت‌های فوکال‌پوینت‌های مشابه و دستگاه‌های ملی برای پیشرفت زنان بیشتر آشنا شدیم، این باور و ذهنیت بیشتر تقویت شد. بنابراین، گزافه نیست اگر بگوییم نهادسازی‌ها و نهادینه‌سازی‌هایی که برای امور زنان صورت گرفت، زمینه‌ساز بسیاری از تحکرات و تصمیمات در دولت‌های بعدی –هرچند با انگیزه و رویکردی متفاوت- بود، از جمله وزارت زنان در دولت نهم. هنوز این دوره آماج انواع اتهام‌ها و دروغ‌پراکنی‌های ریز و درشت است و از مداومت تفکر و اندیشه و عمل اصلاح‌طلبانه و تسری آن به دوره‌های بعدی بارها و بارها در سال‌های گذشته صراحتا ابراز نگرانی شده است که نمونه آن این ادعاست: «مسیر انحرافی زنان از دولت خاتمی و با شروع دولت اصلاحات و ورود کنوانسیون زنان است و اسناد بین‌المللی که روح‌شان برابری زن و مرد است، نعل به نعل در کشور ما آموزش داده می‌شود» و هنوز نیت‌خوانی و سوءتفاهم و سوءتعبیر و نسبت‌دادن هر اقدام مصلحانه و خیرخواهانه به دیکتِه و دستور مجامع بین‌المللی، سکه رایج و بلای جان حوزه زنان و فعالان این حوزه است. در واقع فلسفه حضورمان به اتفاق در برنامه جهان‌آرای شبکه افق سیمیا و ناتمام‌گذشتن آن، ارانه پاسخ مستند به این‌گونه اتهامات تکراری و واهی بود.

مولاوردی در پایان به این موضوع اشاره کرد که پیگیری مداوم و تأکید بر دخالت زنان در مقررات اساسی مملکت و ارتقا و نهادینه‌سازی مشارکت سیاسی زنان، درسی دیگر است. بر این اساس، ظاهرشدن در قامت رجل سیاسی و داوطلبی برای انتخابات ریاست‌جمهوری اخیر، اوج سیاست‌ورزی زهرا شجاعی است که انصافا خوش درخشید.

جهانگیری: مسئولیت سختی بر عهده زهرا شجاعی بود

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور در دولت‌های یازدهم و دوازدهم، در مراسم نکوداشت زهرا شجاعی در رابطه با نحوه آشنایی‌اش با زهرا شجاعی گفت: آشنایی من با خانم شجاعی به حدود ۲۵ سال قبل برمی‌گردد. خانم شجاعی مسئولیت مهمی را در دوران سختی بر عهده گرفتند. ما در مجلس دوم بودیم که عده‌ای از علما به امام نامه نوشتند که شما دستور دهید زنان در رأی‌دادن هم شرکت نکنند. در چنین فضایی آقای هاشمی‌رفسنجانی رئیس‌جمهور شدند و ایشان بنای این موضوع را گذاشتند که مسئله زنان باید به شکل جدی‌تری مورد توجه قرار بگیرد. با وجود مقاومت‌هایی که بود، مدیرانی از زنان در عرصه‌های مختلف منصوب شدند.

جهانگیری ادامه داد: دوم خرداد انفجار رای شد و آقای خاتمی رای آورد و معتمد یک‌ی از دلایلی که کمتر به آن پرداخته شده، دگرگونی‌هایی بود که در جامعه ما اتفاق افتاد. زنان تحصیل‌کرده شده بودند و مطالباتشان افزایش یافته بود و نسل جوان مطالبات جدیدی داشت. برخی گمان می‌کردند که اگر وعده دهند که مسائل اقتصادی آن زمان را حل می‌کنند، رای می‌آوردند؛ درصورتی‌که آقای خاتمی هیچ اشاره جدی‌ای به مسائل اقتصادی نکرد. زنان مطالبات خود را در این دیدن که آقای خاتمی رئیس‌جمهور شود. اولین صحبت آقای خاتمی با کابینه این بود که همه دستگاه‌ها باید مسئله زنان و جوانان را در اولویت قرار دهند و تا آخر روی این دو مسئله ایستادگی کردند. دکتر شجاعی از کسانی بود که با اعتقاد و باور به این مسئله و به دور از ایجاد